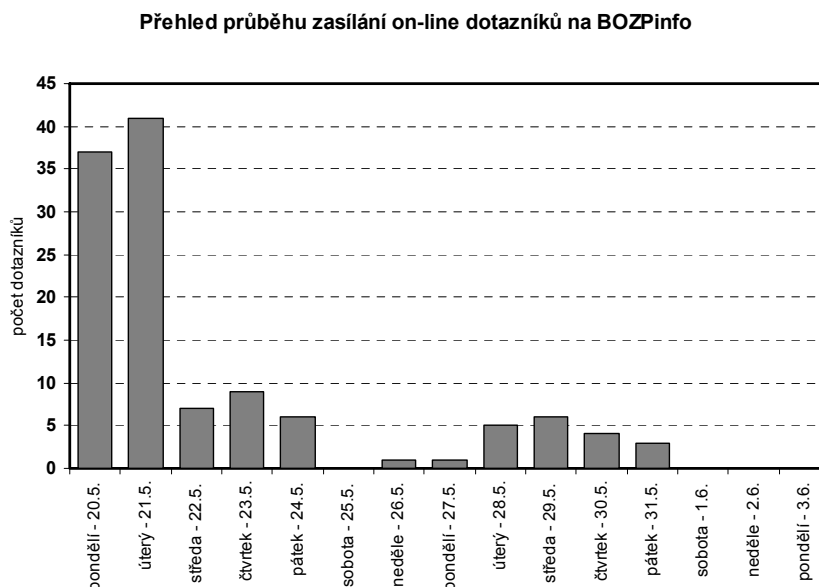

Šetření VÚBP, v.v.i. k právní problematice BOZP v r. 2013

S cílem zmapovat aktuální názory a postoje veřejnosti k současné a především připravované právní oblasti BOZP byl Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v.v.i. vytvořen dotazník s otázkami zaměřenými na tuto oblast bezpečnosti práce.

V papírové formě byla sbírána data jednak v rámci konference "Nová právní úprava v oblasti ochrany zdraví při práci - prevence rizik ve strojírenství" konané na 12. mezinárodním veletrhu strojírenských technologií For Industry, který proběhl v Praze ve dnech 23. až 25. 4. 2013. Dále byli také osloveni účastníci Přípravného kurzu pro získání odborné způsobilosti k zajištění úkolů v prevenci rizik v oblasti BOZP, kteří mají k dané problematice velmi blízko. V on-line verzi byl dotazník spuštěn, a doplněn doprovodným článkem, 20. 5. 2013 na stránkách oborového portálu www.BOZPinfo.cz, kdy současně odběratelé e-mailového zpravodaje obdrželi informaci o novinkách na portále. Statistika zasláných vyplněných on-line dotazníků ukazuje, že v prvních dvou dnech vyplnilo a zaslalo dotazník nejvíce respondentů (65 %). Sběr dat byl dle plánovaného časového harmonogramu 3. 6. 2013 ukončen.

Graf č. 1 - Zasílání on-line dotazníků – statistika podle dnů

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

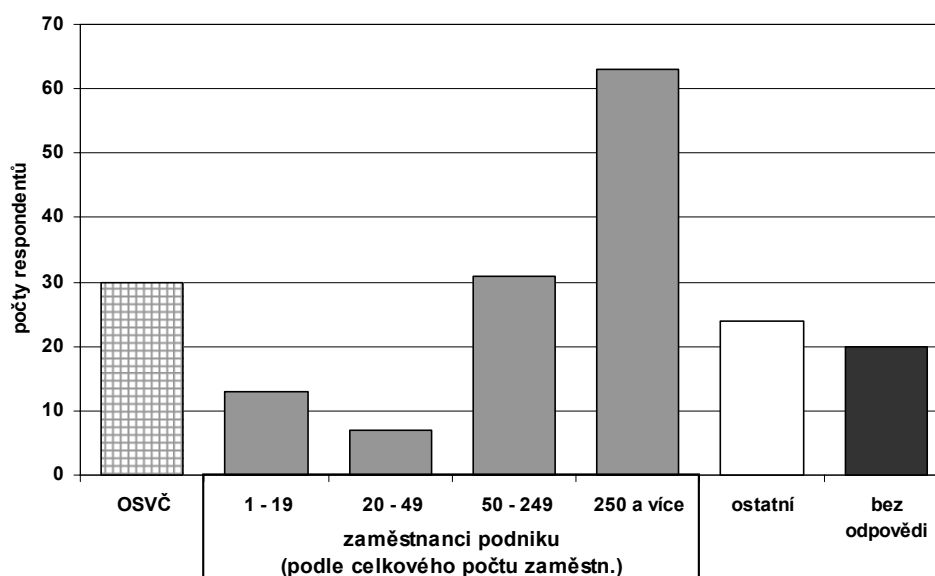
V celkovém součtu bylo do výsledného zpracování zahrnuto 188 dotazníků (z toho 120 on-line) a vzhledem k cílenému nasazení speciálně sestaveného dotazníku je možné konstatovat, že zaznamenané názory a postoje reprezentují vyjádření odborné veřejnosti, která problematiku bezpečnosti práce a právní oblasti s ní spojené dobře zná, pracuje s ní a má k ní tudíž i co říci.

Struktura respondentů

Nejpočetnější skupinu respondentů tvořili dle očekávání zaměstnanci podniků a firem, kteří v absolutních číslech zaslali nebo vyplnili 114 dotazníků (60 %). V rámci této nejvíce zastoupené skupiny tvořili více než polovinu respondenti z podniků s 250 a více zaměstnanci. Zastoupeny byly i OSVČ (16 %) a to rovnoměrně mezi on-line dotazníky

i z osobního sběru dat. Základní identifikační údaj o zařazení do skupiny zaměstnanci, OSVČ nebo ostatní nevyplnilo 10,6 % respondentů.

Graf č. 2 - Struktura respondentů – základní identifikační údaj

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Statistika otázek dotazníku

Názory, tvrzení a otázky k právní stránce BOZP

Pro zjištění postojů respondentů byly v první části dotazníku připraveny otázky, tvrzení a názory (číslo 1 až 15), u nichž se očekávalo vyjádření se na pětistupňové škále. Otázky 16 a 17 se týkaly pořadí priorit respondentů pro tvorbu budoucí legislativy o BOZP a pořadí jakýchsi výtek současné legislativě. Otázka číslo 18 požadovala rozdělit celkových 100 % na procentní podíly podle předpokládané odpovědnosti za vytváření podmínek, stavu a úrovně BOZP. U otázky číslo 19. se zjišťovalo, kdo činnosti a úkoly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v dané firmě zajišťuje. Předposlední otázka se tázala na zdroje informací k této problematice a nabízela výčet třinácti položek, z nichž bylo možné uvést i více odpovědí. Poslední 21. otázka byla otevřená a dala prostor pro formulaci vlastního názoru na největší problémy v oblasti BOZP v současnosti a na co by, dle úsudku daného respondenta, měla být soustředěna největší pozornost.

Mezi patnácti otázkami hodnocenými na pětistupňové škále se nejvíce respondenti shodli na odpovědi ano (93 %) u tvrzení „*Jste přesvědčen(a), že **dodržování povinností a norem bezpečnosti a ochrany zdraví je při výkonu práce nezbytné?***“, přičemž v 74 % to byla odpověď „*rozhodně ano*“. Další výsledná čísla vypovídají o **dobrém přehledu o povinnostech v oblasti BOZP** účastníků tohoto šetření (88 %), který doplňuje 63% souhlas s bezproblémovým orientováním se v současné legislativě vztahující se k BOZP. Zbýlých 37 % však zřejmě k dobrému orientování se v této legislativě má své připomínky, neboť volili ne nebo alespoň neutrální střed – ani ano ani ne.

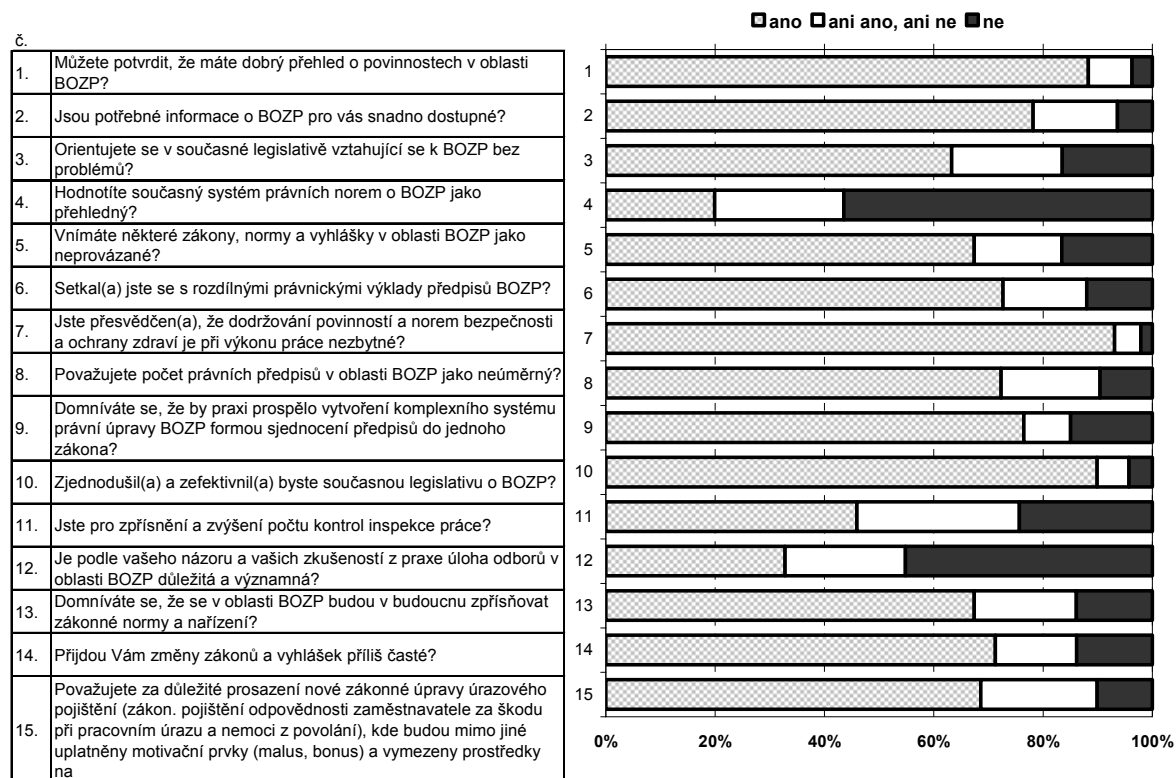
Téměř všichni (90 %) by současnou legislativu zjednodušili a zefektivnili. Tři čtvrtiny (78 %) souhlasí s tím, že potřebné informace o BOZP jsou snadno dostupné a také se domnívají, že by praxi prospělo vytvoření komplexního systému právní úpravy BOZP

formou sjednocení předpisů do jednoho zákona (76 % u otázky č. 8). Ke zmiňovaným třem čtvrtinám se blížily rovněž kladné odpovědi na otázky „**Považujete počet právních předpisů v oblasti BOZP jako neúměrný?**“ (72 %) dále také „**Přijdou Vám změny zákonů a vyhlášek příliš časté?**“ (71 %) a **v 70 %** souhlas s tvrzením „**Setkal(a) jste se s rozdílnými právními výklady předpisů BOZP?**“.

Nadpoloviční většina považuje za **důležité prosazení nové zákonné úpravy úrazového pojištění (69 %)** a nemálo je těch, kteří vnímají některé **zákony, normy a vyhlášky v oblasti BOZP jako neprovázané (67 %)** a stejný procentní podíl respondentů se domnívá, že se v oblasti BOZP budou v budoucnu zpříšňovat zákonné normy a nařízení. Nepříliš dobrou známku by dostal **současný systém právních norem o BOZP** pokud jde o přehlednost, neboť **jako nepřehledný jej hodnotilo 56 %** a pouhých 20 % jako přehledný.

K otázce zpřísnění a zvýšení počtu kontrol inspekce práce se pro vyjádřilo 45 % a čtvrtina (24 %) s tímto krokem nesouhlasí. Zkušenosti a praxe respondentů na úlohu odborů v oblasti BOZP vedla 45 % z nich k ohodnocení, že tato úloha není důležitá a významná.

Graf č. 3 - Procentní podíly odpovědí na otázky 1 až 15

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

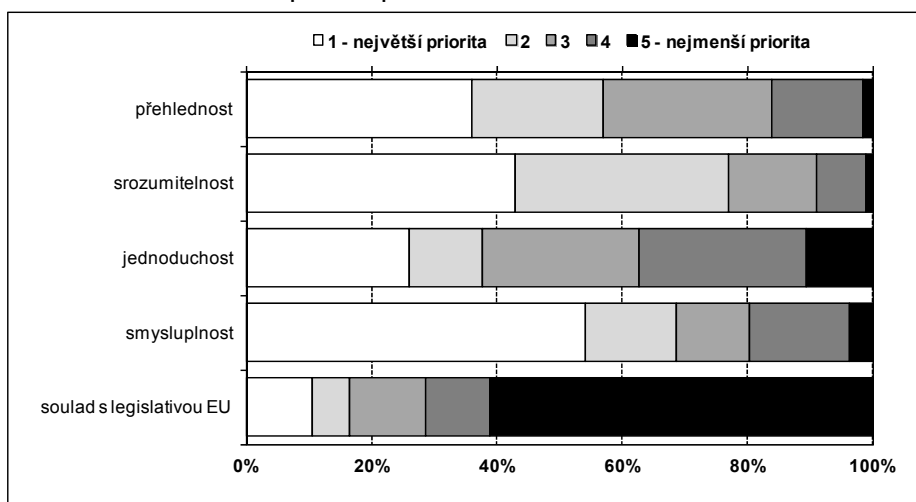
Priority budoucí legislativy a výtky pro současnou legislativu o BOZP

Dvě otázky daly respondentům prostor pohrát si s pořadím priorit (u otázky č. 16) nebo pořadím výtek (u otázky č. 17) vztáhnuto k budoucí a současné legislativě o BOZP. Přestože **nejvíce jedniček**, tedy největší prioritu, získala **smysluplnost** – 102 hlasů, 54 % - **nejlepší průměrnou známku** získala **srozumitelnost** (průměrná známka **1,9**) následována **smysluplností** budoucí legislativy o BOZP (průměrná známka 2,01). **Nejmenší prioritu** s průměrným ohodnocením **4,05** přiřadili respondenti možnosti **souladu budoucí legislativy s legislativou EU**. Jistě tím není myšleno úplné opominutí této priority, ale vyplývá z daného

pořadí, že účastníky šetření daleko více trápí současný stav hodnocený jako nesrozumitelný, nepřehledný a postrádající smysluplnost.

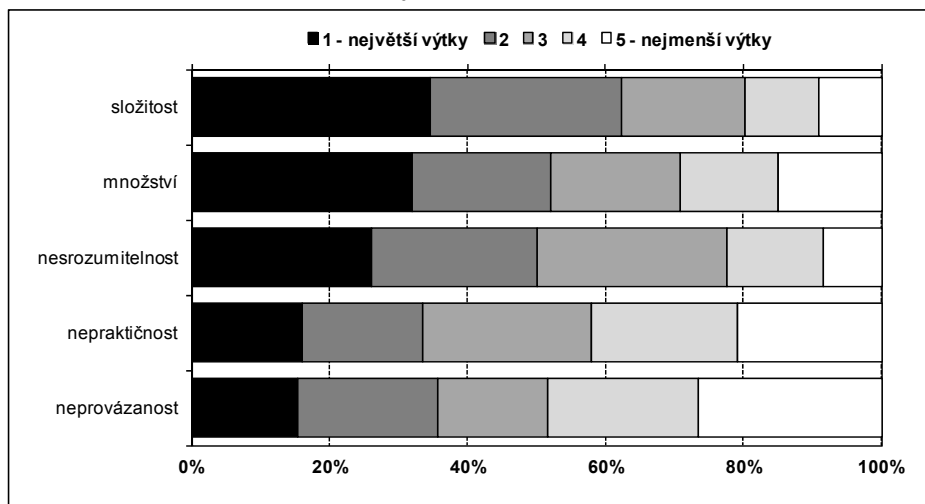
Druhý žebříček **pořadí** se týkal **výtek**, které patřily současné legislativě o BOZP. Slova vybraná **nejčastěji**, a charakterizující dle mínění respondentů skutečnost vycházející z praxe a osobních zkušeností, byla **složitost** (62 % ohodnocení známkami 1 a 2), **množství** (52 %) a **nesrozumitelnost** (50 %). Nejméně byla vytýkána nepraktičnost a neprovázanost.

Graf č. 4 - Otázka č. 16 – určení pořadí priorit

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Graf č. 5 - Otázka č. 17 – určení pořadí výtek

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

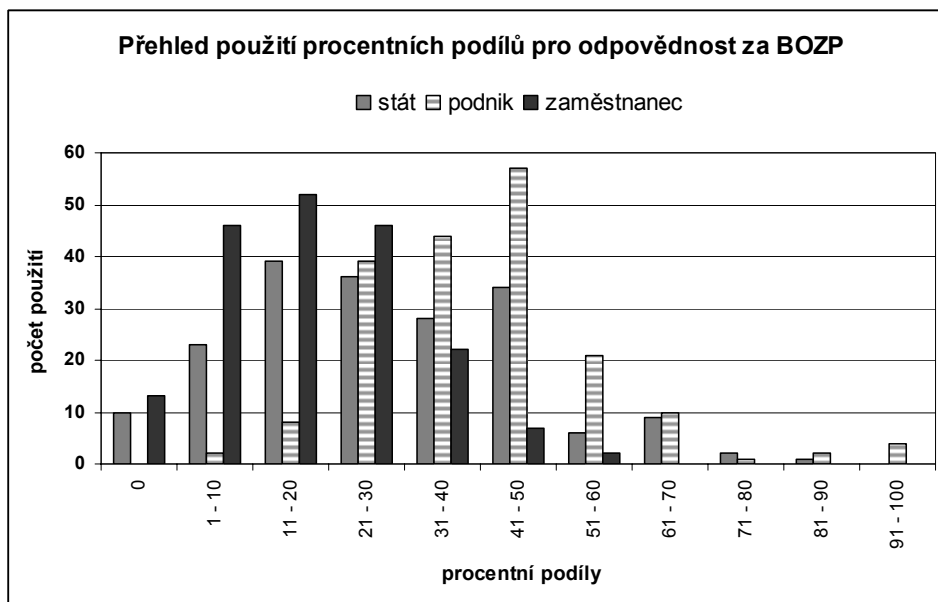
Odpovědnost a zajišťování činností BOZP

Názor na odpovědnost za vytváření podmínek, stavu a úrovně BOZP byl zjišťován pomocí procentních podílů. Vyskytly se opravdu nejrůznější kombinace, od podílů přesně na třetiny mezi všechny nositele až po extrémních sto procent pro podnik. Z grafického vyjádření použitých procentních ohodnocení je patrné, že **nejmenší odpovědnost byla nejčastěji přidělena zaměstnanci (v průměru 22,1 %)**. Na **druhé místo** se řadí **stát (v průměru 32,5 %)** a **největší odpovědnost** pomocí procentních podílů byla přiřknuta **podniku**

(45,4 %). Zaměstnanec byl nejčastěji ohodnocen 10% až 30% podílem, stát 20%, 30% a 50% podílem a u podniku byla nejčastěji použita hodnota 50 %.

Činnosti a úkoly v oblasti BOZP jsou nejčastěji zajišťovány vlastním zaměstnancem, tj. odborně způsobilou osobou provádějící úkoly v prevenci rizik v pracovněprávním vztahu (u 65 %), popřípadě dodavatelsky (externí firmou či pracovníkem) a to v 25,5 % případech.

Graf č. 6 - Otázka č. 18 – podíly odpovědnosti za BOZP (stát, podnik, zaměstnanec)

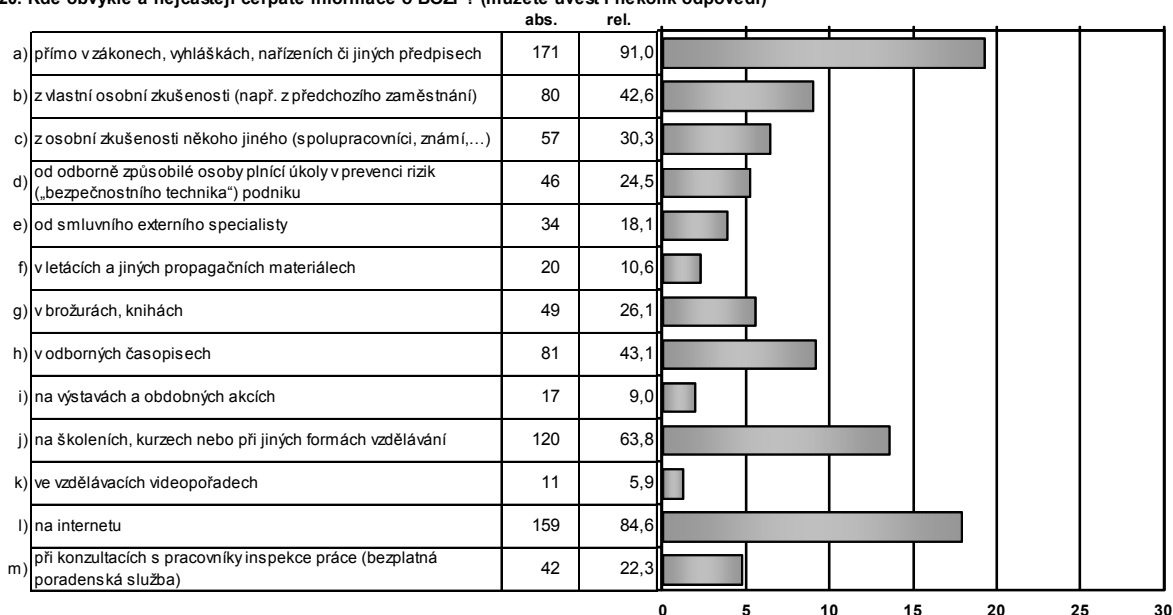
Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Zdroje informací o BOZP

Téměř všichni zúčastnění se ohledně zdrojů, odkud čerpají **informace o BOZP**, vyjádřili k variantě **přímého hledání v zákonech, vyhláškách, nařízeních či jiných předpisech**, jako nejčastěji využívané (**91 %**). Mezi dalšími nejvíce využívanými zdroji jsou **internet (85 %)**, **školení, kurzy a jiné formy vzdělávání (64 %)**, **odborné časopisy (43 %)** a vlastní osobní zkušenost (také 43 %). Naopak nejméně respondenti využívají vzdělávací video pořady a výstavy.

Graf č. 7 - Otázka č. 20 – zdroje informací o BOZP

20. Kde obvykle a nejčastěji čerpáte informace o BOZP? (můžete uvést i několik odpovědí)

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Problémy v oblasti BOZP – volné odpovědi

Poslední otázka dotazníku dala prostor volně se vyjádřit k největším problémům v oblasti BOZP v současnosti a na co by měla být podle jejich názoru soustředěna největší pozornost. Tuto možnost s větším či menším rozsahem svého sdělení využilo 122 účastníků (tj. 65 %). Respondenti u on-line verze se rozepsali nejvíce.

Textová analýza volných odpovědí

Otázka: „Co považujete v současnosti za největší problém v oblasti BOZP a na co by měla být soustředěna největší pozornost?“

Volné odpovědi respondentů na tuto otázku byly podrobeny textové – sémantické a frekvenční analýze. Uvedený soubor metod se používá pro rozbor terminologické a obsahové struktury textu. V oblasti zpracování textu metoda analýzy formální struktury textu je založená na měření četnosti výskytu slov. Vychází z předpokladu, že výrazy s vyšší frekvencí jsou pro text významnější než výrazy s nízkým počtem výskytů a lze z nich proto usuzovat na jeho obsah. Dle Zipfova zákona¹ platí, že základ lexiky vytváří relativně malý počet silně frekventovaných slov. Metoda textové analýzy je použitelná na široké spektrum textů včetně odpovědí na otevřené otázky v dotaznících. Cílem aplikace výše uvedených metod bylo stanovení pořadí významových slov podle frekvence jejich výskytu v textu

¹ Zákon, vyjadřující vztah mezi pořadím klíčových slov uspořádaných podle frekvence jejich výskytu. Jsou-li slova dlouhého textu seřazena podle pořadí klesající četnosti jejich výskytu v textu tak, že nejčastější slovo má pořadí (rank) $r=1$, druhé nejčastější má rank $r=2$ atd., potom součin pořadí (r) a četnosti (f) pro každé slovo textu bude přibližně táž konstanta C , která závisí na délce textu. Zipfův zákon vyjadřuje skutečnost, že základ lexiky vytváří relativně malý počet silně frekventovaných slov.

odpovědí a jejich následná vizualizace. Čím častěji se termín/významové slovo vyskytuje v textové odpovědi, tím vyšší váha relevance.

Textový soubor odpovědí obsahoval cca čtyři tisíce slov. Prvních pět nejfrekventovanějších významových slov v odpovědích na volnou otázku bylo: **BOZP** (výskyt 95x), **legislativa** (39x), **zákon/předpis** (35x), **zaměstnavatel** (22x), **stát** (22x).

Další blok tvořilo šest významových slov: **změny** (14x), **povinnost** (13x), **neprovázanost** (13x), **požadavek** (12x), **rozdílnost výkladu** (12x), **úrazové pojištění** (10x).

Poslední blok nejfrekventovanějších slov tvořily: **nepřehlednost** (9x), **složitost** (8x), **množství** (7x), **neznalost** (6x), **nejednotnost** (5x), **nejasnost** (5x), **odkazy** (5x), **neinformovanost** (4x).

Dle provedené analýzy respondenti považují za největší problém v současnosti právní problematiku BOZP. Slova vážící se k této problematice zaznamenávají nejvyšší četnost výskytu, tím i nejvyšší váhu relevance.

Obrázek č. 1 - Vizualizace nejčastějšího výskytu významových slov ve volných odpovědích respondentů na otázku: „Co považujete v současnosti za největší problém v oblasti BOZP a na co by měla být soustředěna největší pozornost?“

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Shrnutí

Dotazníkové šetření zaměřené na názory a postoje respondentů k současné a budoucí právní úpravě o BOZP a realizované Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v.v.i. v období května a června 2013 ukázalo, že lidé, kteří se pohybují v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jsou přesvědčeni o nezbytnosti dodržování povinností a norem bezpečnosti a ochrany zdraví při výkonu práce, vědí, co je správné a snaží se informace k této problematice opravdu aktivně vyhledávat. Mají dobrý přehled o dostupných zdrojích těchto informací a rádi by cítili podporu ze strany zákonodárců, kteří tyto vyhlášky, zákony a předpisy s tím související tvoří. Praxe a zkušenosti respondentů však ukazují na neprovázanost, nepřehlednost a nesrozumitelnost současné legislativy o BOZP, která navíc zahrnuje nepřehledné množství norem a předpisů, a proto se v posledních letech objevují opakovaně hlasy volající po opravdu pečlivém vyhodnocení této situace, zjednodušení a zpřehlednění celé legislativy, která by měla být rovněž i srozumitelná a tím i lépe použitelná v praxi.

Tabulková část vyhodnoceného šetření

Tabulka č. 1 - Struktura respondentů

	OSVČ	zaměstnanec podniku (dle celkového počtu zaměstnanců)				ostatní	bez odpovědi
		1 - 19	20 - 49	50 - 249	250 a více		
absolutně	30	13	7	31	63	24	20
relat.v %	16,0	6,9	3,7	16,5	33,5	12,8	10,6

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 2 - Absolutní počty odpovědí, otázky 1 až 15

č.		rozhodně ano	spíše ano	ani ano, ani ne	spíše ne	rozhodně ne	?
		absolutně					
1.	Můžete potvrdit, že máte dobrý přehled o povinnostech v oblasti BOZP?	94	72	15	7	0	0
2.	Jsou potřebné informace o BOZP pro vás snadno dostupné?	57	90	29	11	1	0
3.	Orientujete se v současné legislativě vztahující se k BOZP bez problémů?	29	90	38	20	11	0
4.	Hodnotíte současný systém právních norem o BOZP jako přehledný?	5	32	44	66	39	2
5.	Vnímáte některé zákony, normy a vyhlášky v oblasti BOZP jako neprovázané?	58	68	30	24	7	1
6.	Setkal(a) jste se s rozdílnými právními výklady předpisů BOZP?	71	62	28	20	2	5
7.	Jste přesvědčen(a), že dodržování povinností a norem bezpečnosti a ochrany zdraví je při výkonu práce nezbytné?	139	36	9	4	0	0
8.	Považujete počet právních předpisů v oblasti BOZP jako neúměrný?	63	73	34	12	6	0
9.	Domníváte se, že by praxi prospělo vytvoření komplexního systému právní úpravy BOZP formou sjednocení předpisů do jednoho zákona?	88	55	16	18	10	1
10.	Zjednodušil(a) a zefektivnil(a) byste současnou legislativu o BOZP?	115	54	11	6	2	0
11.	Jste pro zpřísnění a zvýšení počtu kontrol inspekce práce?	34	51	55	36	9	3
12.	Je podle vašeho názoru a vašich zkušeností z praxe úloha odborů v oblasti BOZP důležitá a významná?	25	36	41	60	24	2
13.	Domníváte se, že se v oblasti BOZP budou v budoucnu zpřísnovat zákonné normy a nařízení?	19	107	35	24	2	1
14.	Přijdou Vám změny zákonů a vyhlášek příliš časté?	75	59	28	24	2	0
15.	Považujete za důležité prosazení nové zákonné úpravy úrazového pojištění (zákon. pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání), kde budou mimo jiné uplatněny motivační prvky (malus, bonus) a vymezeny prostředky na prevenci?	69	60	40	11	8	0

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 3 - Relativní počty odpovědí, otázky 1 až 15

č.		rozhodně ano	spíše ano	ani ano, ani ne	spíše ne	rozhodně ne	?
		relativně					
1.	Můžete potvrdit, že máte dobrý přehled o povinnostech v oblasti BOZP?	50,0	38,3	8,0	3,7	0,0	0,0
2.	Jsou potřebné informace o BOZP pro vás snadno dostupné?	30,3	47,9	15,4	5,9	0,5	0,0
3.	Orientujete se v současné legislativě vztahující se k BOZP bez problémů?	15,4	47,9	20,2	10,6	5,9	0,0
4.	Hodnotíte současný systém právních norem o BOZP jako přehledný?	2,7	17,0	23,4	35,1	20,7	1,1
5.	Vnímáte některé zákony, normy a vyhlášky v oblasti BOZP jako neprovázané?	30,9	36,2	16,0	12,8	3,7	0,5
6.	Setkal(a) jste se s rozdílnými právními výklady předpisů BOZP?	37,8	33,0	14,9	10,6	1,1	2,7
7.	Jste přesvědčen(a), že dodržování povinností a norem bezpečnosti a ochrany zdraví je při výkonu práce nezbytné?	73,9	19,1	4,8	2,1	0,0	0,0
8.	Považujete počet právních předpisů v oblasti BOZP jako neúměrný?	33,5	38,8	18,1	6,4	3,2	0,0
9.	Domníváte se, že by praxi prospělo vytvoření komplexního systému právní úpravy BOZP formou sjednocení předpisů do jednoho zákona?	46,8	29,3	8,5	9,6	5,3	0,5
10.	Zjednodušil(a) a zefektivnil(a) byste současnou legislativu o BOZP?	61,2	28,7	5,9	3,2	1,1	0,0
11.	Jste pro zpřísnění a zvýšení počtu kontrol inspekce práce?	18,1	27,1	29,3	19,1	4,8	1,6
12.	Je podle vašeho názoru a vašich zkušeností z praxe úloha odborů v oblasti BOZP důležitá a významná?	13,3	19,1	21,8	31,9	12,8	1,1
13.	Domníváte se, že se v oblasti BOZP budou v budoucnu zpřísnovat zákonné normy a nařízení?	10,1	56,9	18,6	12,8	1,1	0,5
14.	Přijdou Vám změny zákonů a vyhlášek příliš časté?	39,9	31,4	14,9	12,8	1,1	0,0
15.	Považujete za důležité prosazení nové zákonné úpravy úrazového pojištění (zákon. pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání), kde budou mimo jiné uplatněny motivační prvky (malus, bonus) a vymezeny prostředky na prevenci?	36,7	31,9	21,3	5,9	4,3	0,0

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 4 - Otázka č. 16 – priority budoucí legislativy o BOZP

16. Určení pořadí priorit

Vaše priority pro tvorbu budoucí legislativy o BOZP

(pořadí 1 – největší priorita až 5 – nejmenší priorita)

	1	2	3	4	5	průměr
přehlednost	68	39	51	27	3	2,24
srozumitelnost	81	64	26	15	2	1,90
jednoduchost	49	22	47	50	20	2,84
smysluplnost	102	27	22	30	7	2,01
soulad s legislativou EU	20	11	23	19	115	4,05

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 5 - Otázka č. 17 – výtky současné legislativy o BOZP

17. Určení pořadí výtek

Co byste nejvíce současné legislativě vytkl(a)?

(pořadí 1 – výtýkům nejvíce až 5 - výtýkům nejméně)

	1	2	3	4	5	průměr
složitost	65	52	34	20	17	2,32
množství	60	38	35	27	28	2,60
nesrozumitelnost	49	45	52	26	16	2,55
nepraktičnost	30	33	46	40	39	3,13
neprovázanost	29	38	30	41	50	3,24

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 6 - Otázka č. 18 – odpovědnost za BOZP (stát, podnik, zaměstnanec)

	průměr	max	min
stát	32,5	90	0
podnik	45,4	100	10
zaměstnanec	22,1	60	0

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013

Tabulka č. 7 - Otázka č. 19 – zajišťování BOZP

19. Činnosti a úkoly v oblasti BOZP jsou ve vaší firmě zajišťovány:

	abs.	rel.
a) Vlastním zaměstnancem (odborně způsobilá osoba provádějící úkoly v prevenci rizik v pracovněprávním vztahu)	122	64,9
b) dodavatelsky (externí firmou či pracovníkem)	48	25,5
c) oblast BOZP není ve firmě zajišťována a řízena	4	2,1
d) nevím	9	4,8

Zdroj: Šetření VÚBP, v.v.i. zaměřené na informační zdroje a současnou právní úpravu BOZP, 2013